

Sağlıkta Ar-Ge olanakları

İlker Köse

İstanbul Üniversitesi Elektronik Mühendisliği Bölümü'nden 1999 yılında mezun oldu. 2003-2009 arasında Sağlık Bakanlığı'nın Aile Hekimliği Bilgi Sistemi, Merkezi Hastane Randevu Sistemi ve Ulusal Sağlık Bilgi Sistemi (Sağlık-NET) gibi bilişim projelerinde danışman ve koordinatör olarak çalıştı. Veri madenciliği, insan-bilgisayar etkileşimi, yazılım mühendisliği ve yapay sinir ağları çalışma alanlarıdır. Yüksek lisansını tamamladığı Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü Bilgisayar Mühendisliği Bölümü'nde doktora eğitimini sürdürmektedir. Halen sağlık bilişimi alanında özel bir şirkette ARGE Direktörü olarak çalışmaktadır. Aynı zamanda İstanbul Medipol Üniversitesi'nde ders veren Köse, evli ve bir çocuk babasıdır.

Son yılların popüler kavramı Ar-Ge. Herkeste “iyi/faydalı bir şey” olduğuna dair duygular uyandıran bu kavram, belki de bu özelliği nedeniyle faydalı görülen tüm çalışmalara ad olarak kullanılabilir. Siyasi partilerden derneklere, futbol kulüplerinden kamu kurumlarına kadar çok çeşitli organizasyonların teşkilat şemaları arasında Ar-Ge birimini görüyor olmamız da bu kavramı oldukça farklı şekillerde algılamamızın sonuçlarından biri sanırım. Ancak işin aslına baktığımızda, bu kurumların çoğunun, içerisinde araştırma ve bir şekilde geliştirme içeren her türlü faaliyetlerine Ar-Ge adı vererek yaptıkları işe bir çeşit büyü katmaya gayret ettiğini söylemek sanırım abartı olmayacaktır. Bu nedenle, bu yazıda genelde ülkemizdeki Ar-Ge desteklerinden ve özelden de sağlık alanındaki -Ge faaliyetlerinden bahsetmeden önce formal olarak Ar-Ge kavramını tanımlayacağız. Sağlık alanında Ar-Ge yapmak isteyenlerin, nereden başlayabileceklerine dair ipuçlarını da bu yazıda bulacaklarını ümit ediyorum.

Ar-Ge nedir?

Ar-Ge konusunda en temel referanslardan biri ilk defa 1963 yılında OECD ülkelerinin uzmanlarınca hazırlan Frascati Kılavuzu'dur. Bilgiye dayalı ekonominin gelişimine paralel olarak önem kazanmaya başlayan Frascati Kılavuzu, ülkelerin bilim, teknoloji ve yenilik sisteminin planlanmasında önemli bir başvuru kaynağıdır. Bu kılavuzdaki Ar-Ge (Araştırma ve Deneysel Geliştirme) kavramı şu şekilde tanımlanır:⁽¹⁾ Araştırma ve deneysel geliştirme (Ar-Ge), insan, kültür ve toplumun bilgisinden oluşan bilgi dağarcığının artırılması ve bu dağarcığın yeni uygulamalar tasarlamak üzere kullanılması için sistematik bir

temelde yürütülen yaratıcı çalışmalardır. TÜBİTAK'ın Ar-Ge tanımı da buna oldukça benzerdir.⁽²⁾ Ar-Ge (Araştırma ve Deneysel Geliştirme), insan, kültür ve toplumdaki bilgi stokunu artırmak ve bu bilgi stokunu yeni uygulamalarda kullanmak için yapılan sistematik temelli yaratıcı çalışmalardır. Bu tanımlardan, Ar-Ge çalışmalarının “sistematik” olması gerektiğini ve insan, kültür ve toplumdaki bilgi stokunu artırıcı bir etkiye sahip olduğunu ve yine bu bilgileri “yeni” uygulamalarda kullanmayı amaçladığını anlıyoruz. Yine anlıyoruz ki, ne kadar iyi, faydalı ve nitelikli bir çalışma olursa olsun, bu tanıma uymayan faaliyetler Ar-Ge değildir.

Türkiye'de devlet destekli Ar-Ge programları

Ülkemizde Ar-Ge faaliyetlerindeki devlet desteği her geçen yıl artıyor. Açık söylemek gerekirse sadece Ar-Ge yapmak değil, Ar-Ge yapılacak alanları belirlemek ve Ar-Ge destek programlarını kaliteli bir şekilde yönetmek bile yıllar içerisinde edinilebilen bir kültürdür. Ülkemizin son 12 yıl içerisinde bu alanda ciddi mesafe kat ettiğini tecrübeye dayalı olarak ifade edebilirim. Aslında bu gerçeğin gösterilmesi için birilerinin tecrübesine referans vermeye hiç hacet yok. Sadece TÜBİTAK tarafından verilen desteklerin yıllara göre miktarları bile bu gerçeği açıkça ortaya koymaktadır. Yazının sonraki başlıklarında bu istatistiklerden bazılarını paylaşacağım. Ancak önce, ülkemizde Ar-Ge desteği veren devlet kurumlarından ve destek programlarından kısaca bahsetmek istiyorum.

TÜBİTAK

TÜBİTAK, bilimsel ve teknolojik araştırma konusunda öncü gücümüz. Son yıllarda

yürüttüğü çalışmalar ve disiplini ile gerçekten iftihar edeceğimiz işler başarıyor. Başvuru, değerlendirme ve proje destek süresindeki ilerlemelerin tamamını elektronik olarak takip edebilirsiniz. İnternet sitesinde, her bir Ar-Ge destek programı hakkında detaylı tanımlar, başvuru adaylarını teşvik edici ifadeler ve onları sık yapılan hatalardan koruyucu uyarılar bulmanız mümkün. TÜBİTAK tarafından desteklenen programlar, ulusal ve uluslararası olmak üzere iki sınıfta inceleniyor.⁽³⁾ Genellikle başarılarındaki kod numaraları ile de anılan bu destek programlarının isimleri aşağıda yer almaktadır:

Ulusal Destek Programları

- 1512 - Girişimcilik Aşamalı Destek Programı
- 1301 - Bilimsel ve Tekn. İşblğ. Ağları ve Platf. Kurma Girişimi Proj. (İŞBAP)
- 1501 - TÜBİTAK Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı
- 1503 - Proje Pazarları Destekleme Programı
- 1507 - TÜBİTAK KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı
- 1511 - TÜBİTAK Öncelikli Alanlar Araştırma Teknoloji Geliştirme ve Yenilik P. D. P.
- 1514 - Girişim Sermayesi Destekleme Programı (GİSDEP)
- 1602 - TÜBİTAK Patent Destek Programı
- 1505 - Üniversite-Sanayi İşbirliği Destek Programı
- 1007 - Kamu Kurumları Araştırma ve Geliştirme Projelerini D.P.
- 1601 - Yenilik Girişimcilik Alanlarında Kapasite Artırılmasına Yönelik D.P.
- 1513 - Teknoloji Transfer Ofisleri Destekleme Programı

Uluslararası destek programları

AB 7. Çerçeve Programı

1509 - TÜBİTAK Uluslararası Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı

Görüldüğü üzere TÜBİTAK, kamudan özel sektöre, üniversiteden bireysel girişimciye kadar “yenilik” ve inovasyon peşinde olan tüm paydaşlara farklı programlarla destek olmaktadır. Aşağıdaki istatistikler, TÜBİTAK'ın son yıllarda sağladığı desteğin nasıl çoğaldığını çok net bir şekilde ortaya koymaktadır. 1995'ten 2012 yılına kadar TÜBİTAK tarafından desteklenen firma ve projelerin sayısı ve oranları Tablo 1'de belirtilmektedir. Yapılan bu başvurularla projelerin ve firmaların başarı oranları ise Tablo 2'de yer almaktadır. Bu süre içerisinde TÜBİTAK tarafından verilen destek miktarı 2,9 Milyar TL'dir (2012 sabit fiyatlarıyla). Desteklenen projelerin firmalar tarafından karşılanan bölümleriyle birlikte toplam Ar-Ge hacmi ise 5,6 Milyar TL'ye ulaşmaktadır.

Görülebileceği üzere, yapılan başvuruların ve başvuru yapan firmaların başarı oranı yarıdan oldukça fazladır. Bu rakamları başvuruların her geçen yıl daha da arttığı bilgisi ile birlikte değerlendirdiğimizde, destek miktarlarının da aynı oranda arttığı şeklinde yorumlayabiliriz. Yazımızın sonunda yer alan Şekil 1 ve Şekil 2'deki grafikler de bize son 10 yılda desteklerle proje başvurularının nasıl arttığını göstermektedir. Bu grafikler, ayrıca 1995-2012 arasında verilen desteğin de önemli bir kısmının aslında yine son 10 yılda (2002-2012 arasında) verildiğini ortaya koymaktadır.

Bu destekler sayesinde TÜBİTAK'ın ülkemize sağladığı belki de en önemli faydaların başında, üniversite-sanayi işbirliğini artırması gelmektedir. Nitekim akademisyenler hem bu projelerin içerisinde yer almakta, hem de tüm bu projelerin değerlendirme (hakemlik) ve izleme süreçlerinde rol oynamaktadırlar. Bu sayede sektörün ne tür projelerle uğraştığı, hangi problemleri çözmeye çalıştığına dair çok yakın temas kurma imkânı bulabilmektedirler. 2002-2012 yılları arasında TÜBİTAK tarafından desteklenen projelerde hakem/izleyici olarak yer alan akademisyenlerin sayısı Şekil 3'te belirtilmektedir. Şekil 4'teki grafikten, 1995-2012 yılları arasında projelerde görev alan akademisyenlerin görev aldıkları üniversitelere göre dağılımına baktığımızda ise ilk 5 üniversitenin toplamın %43'üne ulaştığını görmekteyiz.

Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

Cumhuriyet tarihi boyunca, iktisat, ticaret ve sanayi alanında bakanlıklarımız hep oldu. Bu bakanlıklar kimi zaman birleşti, kimi zaman ayrıldı, ama aralarında bilim

Tablo 1: Ar-Ge hedeflerine nasıl ulaşılabileceğine dair göstergeler

Performans göstergesi	Mevcut durum - 2008	Ulaşılmak istenen performans hedefleri - 2014
TÜBİTAK tarafından desteklenen (SB (Ar-Ge)- KAMAG) proje sayısı	Proje sayısı: 8+2=10 (Projelerin 8'inde SB tek başına müşteri kurum, 2'sinde ise ortak müşteri kurumdur)	En az 10 adet projeyi tamamlayarak uygulamaya geçmek. Desteklenen proje sayısını %100 artırmak

Tablo 2: KAMAG Projeleri

Proje durumu	Adet
Uygulama aşaması tamamlanan KAMAG projeleri (Haziran 2012 itibarıyla)	1
Sonuçlanan ve uygulama aşamasında olan KAMAG projeleri (Haziran 2012 itibarıyla)	7
Yürütülen KAMAG projeleri (Haziran 2012 itibarıyla)	3

ve teknolojiyi hiçbir zaman alamadılar. Nihayet, bilim ve teknolojinin sanayi ile buluşması 2011'de Bilim Sanayii ve Teknoloji Bakanlığının kurulmasıyla mümkün olabildi. Bakanlığımız kurulduktan sonra, daha önce Başbakanlığa bağlı olan TÜBİTAK da Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının “ilgili kuruluşu” haline getirilmiştir. Böylelikle TÜBİTAK, bir yönüyle bağlı olduğu yerin yetkileri açısından bir düşüş yaşamış gibi görünse de, doğrudan bilim ve teknolojiye odaklanan bir bakanlığın var olmasının orta-uzun vadede TÜBİTAK'ın etkinliğini de artıracığına inanıyorum.

Nitekim bu birleşmeden sonra, daha önce Sanayi Bakanlığı ile TÜBİTAK arasında Ar-Ge projelerine verilen destekler açısından gözlemlenen bazı kesişmeler de yavaş yavaş ortadan kalmaya başladı. Örneğin daha önce Sanayi Bakanlığı, sanayinin gelişmesi için firmalara ek olarak üniversitelere de Ar-Ge desteği veriyorken, TÜBİTAK da üniversitelere ek olarak sanayinin gelişmesi için şirketlere de destek vermektedir. Aynı amaçlar için her iki paydaşın da desteklenmesinin kaçınılmaz olduğu bu durumda, ortak bir planlama yapılamaması zaman zaman sorunlara neden olabilmekteydi. Bu birleşme ile ortak planlar yapılmaya ve Ar-Ge destekleri konsolide edilmeye başlandı.

Baktığımızda Bilim Sanayii ve Teknoloji Bakanlığının üç temel alanda Ar-Ge destek ve teşviki sağladığını görmekteyiz. Bu üç alan da aslında bakanlığın kuruluşundan daha önce, 2008'de çıkarılan 5746 sayılı kanunla tanımlanmıştır. Bunlar;

- Ar-Ge merkezleri,
- Rekabet öncesi işbirliği projeleri ve
- Teknogirişim sermaye desteğidir.

Bu üç alana giren temel desteklerden bazılarını biraz daha yakından incelemekte fayda var.

Ar-Ge merkezleri

Bünyesinde en az elli Ar-Ge personeli istihdam eden şirketlerin tesis edebildiği birimlerdir. Ar-Ge merkezleri çeşitli vergi indirimlerinden ve teşviklerden

yararlanabilmektedirler. Bu nedenle bünyesinde zaten bu büyüklükte birim barındıran şirketler, kendi Ar-Ge merkezlerini tesis ederek yaptıkları çalışmalarını ulusal anlamda kayıt altına da almış oluyorlar. Bakanlığın sitesinde yer alan bilgilere göre, Mart 2014 itibarıyla aktif 155 işletmenin Ar-Ge merkezi mevcuttur. ⁽⁴⁾ Bu işletmelerin toplam Ar-Ge personel sayısı 14.837, işletmeler tarafından yapılan Ar-Ge harcaması ise 4,80 milyar TL'dir. ⁽⁵⁾

Teknoloji geliştirme bölgeleri

Bakanlığın tanımına göre Teknoloji Geliştirme Bölgesi; “yeni veya ileri teknolojiye mal ve hizmet üretmek isteyen girişimcilerin, araştırmacı ve akademisyenlerin sinai ve ticari faaliyetlerini üniversitelerin yanında veya yakınında yürütebilmelerine ve bu üniversitelerden yararlanabilmelerine imkân vermek için kurulmuş akademik, sosyal ve kültürel sitelerdir.” ⁽⁵⁾ Temmuz 2001'de yürürlüğe giren Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu sayesinde geride bıraktığımız 13 yıl içerisinde çok ciddi bir mesafe kat ettiler. Teknoloji geliştirme merkezleri, yaygın adıyla teknoparklar, Ar-Ge merkezleri kurmak suretiyle sadece büyük işletmelerin yararlanabileceği imkânları daha küçük işletmelere ulaştırmak açısından son derece önemli bir rol oynamaktadır.

Teknogirişim sermayesi desteği

5746 Sayılı Kanun kapsamında sağlanan Teknogirişim sermaye desteği ile yeni ve yenilikçi iş fikirleri olan genç girişimcilerin, bu iş fikirlerini katma değer ve nitelikli istihdam yaratma potansiyeli yüksek teşebbüslere dönüştürebilmeleri için çekirdek sermaye sağlanarak desteklenmesi amaçlanmaktadır. ⁽⁶⁾

Sağlıkla ilgili Ar-Ge destekleri

Sağlık alanında Ar-Ge faaliyeti yürütmek isteyen üniversitelerin ve firmaların yararlanabileceği kaynaklar hâlâ oldukça yetersiz. Bu konuda bir şeyler yapmak isteyenlerin erişebilecekleri hangi imkânlar var, kısaca inceleyelim.

Sağlık Ar-Ge merkezleri

TÜBİTAK ve Bilim Sanayii ve Teknoloji Bakanlığının vermiş olduğu Ar-Ge desteklerinin içerisinde sağlıkla ilgili olanların oldukça az olduğunu söylemeliyiz. Örneğin, TÜBİTAK tarafından 1995-2012 tarihleri arasında verilen tüm desteğin sadece %3'ü biyo-teknoloji alanındadır.⁽⁷⁾ Benzer şekilde Bilim Sanayii ve Teknoloji Bakanlığının ruhsat verdiği 155 Ar-Ge merkezinden sadece isimleri aşağıda belirtilen 8 tanesi yani %5'i sağlıkla ilgilidir ve onlar da sadece ilaç üretimi ile ilgilenmektedir.

- Abdi İbrahim İlaç Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Bilim İlaç Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Zentiva Sağlık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Deva Holding A.Ş.
- Mustafa Nevzat İlaç Sanayi A.Ş.
- Koçak Farma A.Ş.
- Sanovel İlaç A.Ş.
- Nobel İlaç A.Ş.

Eğer sağlık alanında Ar-Ge faaliyeti yürütüyor ve en az 50 Ar-Ge personeliniz varsa, kendi Ar-Ge merkezini kurabilirsiniz.

TÜBİTAK - öncelikli alan çağrıları

Öncelikli alan çağrıları, TÜBİTAK'ın ülkemizin genel gelişme stratejileri ile uyumlu olarak desteklenmesi gereken stratejik alanlara özel çıkarttığı özel bir destek programıdır. İlk olarak 2012 yılında program kapsamında enerji, gıda, makine imalat, bit ve otomotiv öncelikli alanlarında toplam 22 çağrı yayımlanmış, 682 ön başvuru alınmış, 337 proje öneri başvurusu alınmış ve 177 adet projenin desteklenmesine karar verilmiştir. 2013 yılı ilk çağrıları enerji, bilim, sanayi ve teknoloji öncelikli alanlarda olmuştur.

Bütün bu güzel gelişmelere rağmen, sağlık alanındaki destek oranı ancak TÜBİTAK'ın 2013 yılında sağlığı "öncelikli alan" statüsüne çıkarması ile bir nebze olsun artmaya başlamıştır. TÜBİTAK BTYK'sının 25. Toplantısında alınan bu kararın metni şöyledir: "Sağlık alanının, Ulusal Bilim, Teknoloji ve Yenilik Stratejisi 2011-2016 kapsamında ivme kazanmamız gereken alanlardan biri olarak belirlenmesine karar verilmiştir."⁽⁸⁾ Bu kararın gerekçesinde ise şu çarpıcı tespitler yer almaktadır: Sağlık alanı, dünyada en çok Ar-Ge yapılan sektörlerden biridir. Sağlık alanında ABD'de 57 Milyar Dolar, AB'de 31 Milyar Dolar, Japonya'da ise 18 Milyar Dolar Ar-Ge harcaması yapılmaktadır. Ülkemizde, sağlık sektörü Ar-Ge harcamasının sektörel dağılımı incelendiğinde yükseköğretim tarafından sağlık bilimleri alanında yapılan Ar-Ge harcaması 1,7 Milyar TL iken özel sektör Ar-Ge harcaması 197 Milyon TL

Tablo 3: 1995-2012 arasında TÜBİTAK tarafından desteklenen firma ve projeler

	Başvurulan proje		Başvuran firma		Desteklenen proje		Desteklenen firma	
	Sayı	Oran	Sayı	Oran	Sayı	Oran	Sayı	Oran
KOBİ	2.249	75%	6.486	91%	6.859	71%	4.081	89%
Büyük firma	4.173	25%	662	9%	2.862	29%	501	11%
Toplam	16.422		7.148		9.721		4.582	

olarak gerçekleşmiştir. Sağlık alanında kendi Ar-Ge'mizle geliştirilen ürün sayısı son derece sınırlıdır. Bununla birlikte ülkemizde ilaç sektöründe ihracatın ithalatı karşılama oranı gelişmiş ülkelere kıyasla oldukça düşüktür.

* 2011 yılı itibarıyla ilaç sektöründe 5 Milyar TL ithalat ve 595 Milyon TL ihracat yapılmakta ve yaklaşık 4,5 Milyar TL dış ticaret açığı bulunmaktadır. Tıbbi cihazlar sektöründe de 1,7 Milyar TL ithalat ve 187 Milyon TL ihracat yapılmakta ve 1,5 Milyar TL'den fazla dış ticaret açığı bulunmaktadır. Özetle, ülkemizde sağlık alanındaki Ar-Ge ve yenilikçilik faaliyetlerine ivme kazandırılması ve ekosistemin güçlendirilmesi gerekmektedir; kendi ilaçlarını, molekülünü ve tıbbi cihazlarını üreten bir ülke olabilmemiz için öncelikli alanlar listesine eklenmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir. (Araştırmacı İlaç Firmaları Derneği (AİFD), 2012)

Görülebileceği üzere TÜBİTAK çok doğru tespitlerle yerinde bir karar almış ve ilk olarak 2013 yılı ikinci yarısında açılan bir çağrı ile "biyomedikal ekipman, tıbbi tanı kitleri, biyo-malzeme ve aşı" alt başlıklarıyla proje üretilmesini teşvik etmiştir. Bu serinin devamı olarak 2014 yılı içerisinde de yine sağlık alanında açılan ve 16 Haziran 2014'e kadar açık kalan çağrı alanları arasında "biyomedikal ekipmanlar- ameliyathane robotları ve cerrahi aparat/cihazlar" yer almaktadır.

Sağlık Bakanlığı ve sağlıkta Ar-Ge

Sağlık Bakanlığı, on 12 yıldaki gelişimini, Ar-Ge konusunda da teorik planda iyi bir zemine oturtmaya çalışmaktadır. Pratikte hâlâ bazı sorunlar yaşansa da, bu alana verilen önem ortadadır ve yeni başarı hikâyelerinin ortaya çıkması gayet mümkün görünmektedir.

Stratejik plan

Baktığımızda Sağlık Bakanlığının 2010-14 Stratejik Planında Ar-Ge ile ilgili hedef ve stratejilerinin şu şekilde yer aldığını görmekteyiz:

SH 2.5. Sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi kapsamında, Ar-Ge çalışmaları ve bilimsel yayınları desteklemek

2.5.1. Sağlık Bakanlığının Ar-Ge Birimi'nin kurumsal yapısını güçlendirmek ve personel kapasitesini geliştirmek

Tablo 4: 1995-2012 arasında TÜBİTAK tarafından onaylanan başvurular

	Projelerin destek başarı oranı	Firmaların destek başarı oranı
KOBİ	56%	63%
Büyük firma	69%	76%
Ortalama	59%	64%

Hedefe yönelik stratejiler

- Farmakogenomik, gen tedavisi ile ilgili araştırmalar, genetik tanı ile ilgili araştırmalar, kök hücre araştırmaları / hücre tedavisi ile ilgili araştırmalar, minimal invaziv cerrahi araştırmaları, biyoteknoloji ve gen teknolojileri, mekatronik, nanoteknoloji ve benzeri konularda kapasite geliştirilecek,
- Kamu, üniversite ve özel sektör işbirliğiyle Ar-Ge projeleri geliştirilecek, kurumlar arası eşgüdüm sağlanacak,
- Sağlık alanında görev yapan uluslararası kuruluşlarla işbirliği alanları ve projeler geliştirilecektir. Görüleceği üzere Bakanlık daha önce olmadığı kadar net bir şekilde Ar-Ge ile ilgili yapacağı çalışmaları hedef olarak belirlemiştir. Aynı planda, bu hedeflere nasıl ulaşacağına dair göstergeler Şekil 1'de yer almaktadır.

Açıkçası yukarıda belirlenen hedefe ulaşmayı sadece KAMAG (Kamu Ar-Ge) projesi sayısı temsil etmek biraz yetersiz kalmaktadır. Ayrıca, Bakanlığın tamamladığı ve devam eden KAMAG projelerine göz attığımızda, bu hedefin biraz gerisinde kaldığını da söylemek durumundayız.⁽⁹⁾

Sağlık Araştırmaları Genel Müdürlüğü

Sağlık Bakanlığının, bağlı bulunan kuruluşların ve icracı birimlerin Ar-Ge ihtiyaçlarını koordine etmesi ve KAMAG projelerinde koordinasyonu sağlaması amacıyla Sağlık Araştırmaları Genel Müdürlüğü adıyla yeni bir yapılanmaya gitmiştir. Bakanlığın dokuz genel müdürlüğünden birisi olan Sağlık Araştırmaları Genel Müdürlüğü, bünyesinde şu daireleri barındırmaktadır:⁽¹⁰⁾

- Araştırma ve Sağlık Sistemleri Geliştirme Daire Başkanlığı,
- Sağlık İstatistikleri Daire Başkanlığı,
- Sağlık Teknolojisi Değerlendirme Daire Başkanlığı,

- Eğitim, Proje ve Ar-Ge Daire Başkanlığı,
- Yönetim ve Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı

Sağlık Bakanlığı Ar-Ge Hizmet Alımı Kanunu

Sağlık Bakanlığı, pek yaygın bilinmeyen ayrı bir Ar-Ge destek imkânını kendi öz bütçesi üzerinden sunmaktadır. Diğer kamu kuruluşları gibi, Kamu İhale Kanunu'na tabi olarak mal/hizmet alımı yapan Sağlık Bakanlığı, alımı yapılacak hizmet Ar-Ge niteliği taşıdığından, farklı bir alım yöntemi takip edebilmektedir. İlk olarak 31 Temmuz 2010 tarihinde 27658 sayısı Resmi Gazete ile yayınlanan 2010/646 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile Sağlık Bakanlığı'na Ar-Ge hizmetlerinin alımı konusunda ciddi esneklikler sağlanmış, 1 milyon TL'ye kadar olan hizmet alımlarında üniversitelerden doğrudan hizmet alımının yolu açılmıştır. Ardından 22 Şubat 2012 tarih ve 28212 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 2012/2778 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile Ar-Ge hizmet alımlarında daha önceki 1 milyon TL sınırı 3 milyon TL'ye yükseltilmiştir. Sağlık Araştırmaları Genel Müdürlüğü'nün, bu kanunları düzenleyen Sağlık Bakanlığı Ar-Ge Hizmet Alımları Genelgesi (2010/82 Ve 2013/1) kapsamında desteklenen ve sonuçlanan projelerinin sayısı 11'dir.⁽⁹⁾

Sonuç

Ülkemizde Ar-Ge çalışmalarındaki kapasite artışı gerçekten göz doldurucudur. Ancak toplam kapasite olarak hâlâ OECD ülkeleri arasında oldukça gerideyiz. Bu durum sağlık alanındaki Ar-Ge faaliyetleri bazında ele alındığında daha da kötü durumdadır. Son yıllarda sağlık alanına özel çıkartılan destek ve teşvikler bu açığın kapatılmasına katkı sağlayacaktır. Ancak farkın çok büyük olması, önümüzdeki 10-20 yıl boyunca çok sıkı bir performans sergilememizi gerekli kılmaktadır. Özellikle yeni açılan üniversitelerimizin ve nitelikli akademik kadrolarımızın özel sektörle işbirliği yaparak oldukça bâkir olan bu pazarda çok güzel projeler yapacaklarına ve başarı hikâyeleri oluşturacaklarına yürekte inanıyorum.

Kaynaklar

1) http://www.sagem.gov.tr/daireler/egitim_ve_proje/arge/docs/frascati_kilavuzu.pdf (Erişim tarihi: 01.06.2014)

2) http://www.sagem.gov.tr/daireler/egitim_ve_proje/arge/docs/TUBITAK_bilim_ve_teknoloji_kavram_ve_terimleri.pdf (Erişim tarihi: 01.06.2014)

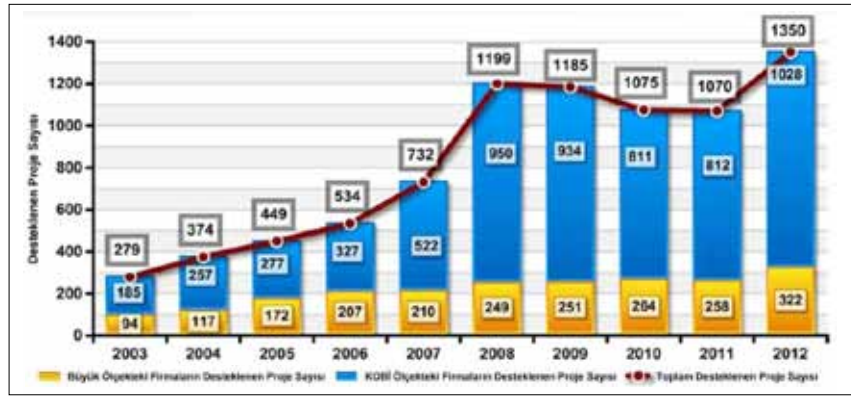
3) <http://www.tubitak.gov.tr/tr/destekler/sanayi/ulusal-destek-programlari> (Erişim tarihi: 01.06.2014)

4) <http://sagm.sanayi.gov.tr/Files/Documents/ar-ge-merkezleri-ozet-bil-1132014193610.pdf> (Erişim tarihi: 01.06.2014)

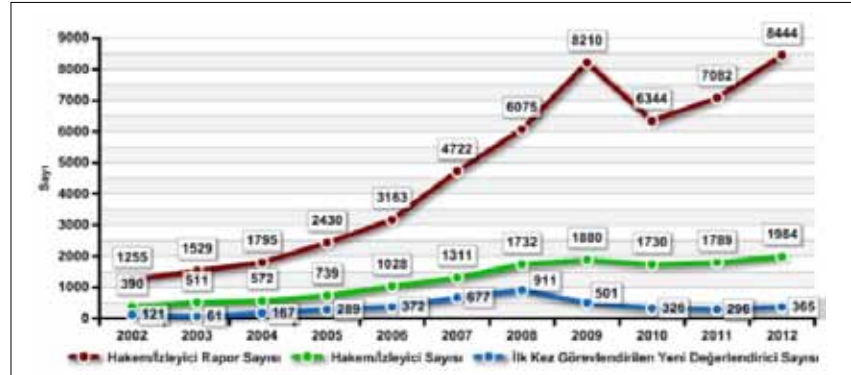
5) www.sanayi.gov.tr (Erişim tarihi: 01.06.2014)

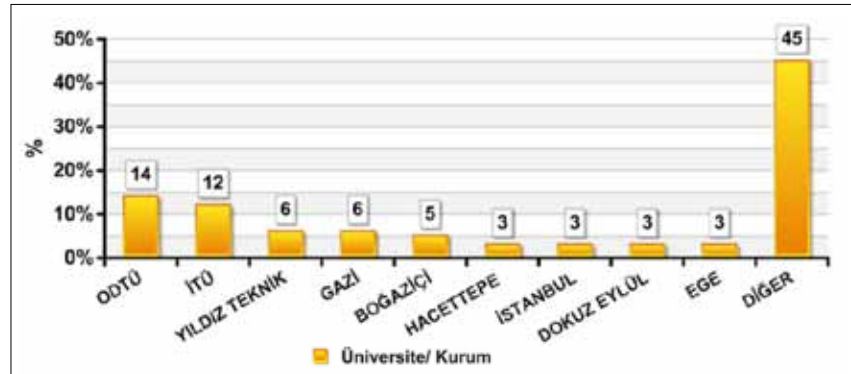
Şekil 1: Proje başvurularının firma ölçeğine göre dağılımı

Şekil 2: Desteklenen başvurularının firma ölçeğine göre dağılımı

Şekil 3: Projelerin değerlendirilmesinde yer alan hakem/izleyici sayısı

Şekil 4: Projelerin değerlendirilmesinde hakem/izleyici olarak görev alan akademisyenlerin üniversitelere göre dağılımı (1995-2012)

6) <http://sagm.sanayi.gov.tr/ServiceDetails.aspx?dataID=217> (Erişim tarihi: 01.06.2014)

7) <http://www.tubitak.gov.tr/tr/destekler/sanayi/ulusal-destek-programlari/icerik-istatistik> (Erişim tarihi: 01.06.2014)

8) <http://www.tubitak.gov.tr/tr/destekler/sanayi/ulusal-destek-programlari/icerik-1511-tubitak-oncelikli->

[alanlar-arastirma-teknoloji-gelistirme-ve-yenilik-p-d-p](http://www.sagem.gov.tr/daireler/egitim_ve_proje/arge/Default.aspx) (Erişim tarihi: 01.06.2014)

9) http://www.sagem.gov.tr/daireler/egitim_ve_proje/arge/Default.aspx (Erişim tarihi: 01.06.2014)

10) <http://www.sagem.gov.tr> (Erişim tarihi: 01.06.2014)